

בס"ד

חדש! גליון השבועי
בלשון הקודש

דקה של הלכה

ויגש | 5777

שנה ג | גליון ח' (110)

חזרה על הלכות השבוע

נמסרו ע"י הרב יוסף ישע"י ברוין שליט"א
מרא-דאתרא וחבר הבד"צ דשכונת קראון הייטס

יש לשים לב כי ההלכות האלה מדברות על מקרים רגילים ובאופן כללי, לא
לכל מקרה. כאשר יש ספק האם ההלכה מתאימה למקרה מסוים, כדאי
לשאול רב למעשה.

מתי מתחשבים בעמדה שאינה מקובלת אצל רוב הפוסקים?

א. בכללי הפוסקים יש דיון לגבי מתי לכלול דעת מיעוט כסניף (סניף - צירוף שיטות שלא התקבלו להלכה כדי להקל או להחמיר) כדי להקל בפסק. למרות שההלכה ככלל בנויה על חוקים מסוימים של סמכות, תקדימים ורוב, ישנם מקרים עם סיבות יוצאות דופן שגורמות לרב מורה הוראה לפסוק על סמך שיטות שלא נתקבלו להלכה.

ב. הרב הפוסק בעצמו צריך להיות בעל ידע גדול בהלכה, וכן צריך להיות בעל יכולת להכריע בין הדעות כדי לפסוק. הכלל הוא ש"אין לדיין אלא מה שעניו רואות" (הדיין חייב לפסוק לפי איך שהוא תופס את המציאות).

בדרך כלל הפסק מבוסס על השולחן ערוך, הרמ"א, והנושאי כלים, שהודפסו בשולחן ערוך בשנים היותר מאוחרות. אי אפשר לצרף לסניף שיטות שלא הובאו במקורות הנ"ל. אמנם במקרה שהפסק הוא לגבי דין דרבנן, או לפי שיטות מסוימות תרי דרבנן, או אם זה שעת הדחק, יש מקום לצרף לסניף גם שיטות שלא הובאו במקורות הנ"ל. (תרי דרבנן פירושו מצב שהדבר יהיה אסור רק בצירוף שני איסורי דרבנן).

(ידוע בכללי הפוסקים שאם הרמ"א כותב "וכן עיקר" ההלכה היא כשיטה זו. ואי אפשר לצרף שיטות אחרות שהובאו בשו"ע. אמנם אם כותב "וכן נהוג" אפשר להתחשב בשיטות אחרות.)

ג. חשוב לדעת, יש והפוסק מגיע להחלטה על-ידי צירוף של כמה סיבות להקל. במקרים כאלה אי אפשר להשתמש בפסק זה כדי לפתור מקרים אחרים דומים. אלא אם ברור שיש בהם את כל הסיבות להקל.

ד. במקרים מיוחדים מחמירים כדעות מיעוט, לדוגמא: כאשר דנים לגבי גט, הדין הוא שהבעל צריך לתת את הגט מרצונו בלא כפיה. יש הרבה שיטות בפוסקים שלא התקבלו להלכה איזה לחץ הוא בגדר כפיה. בכל זאת חוששים שלא תהיה כפיה בשום צורה, לא ע"י לחץ ממוני ולא ע"י לחץ נפשי. הטעם להחמיר בגט הוא מפני חומרת האיסור - "להתיר אשת איש לעלמא". #760

יום שני

ריבית בסוכריות לילדים: האסור והמותר

הילדה בוכה בכי תמרורים. מתוסכלת מנסיונה להשיג סוכריה מהפעקלע של אחיה בן השבע. בתגובה האבא מנסה להרגיע את המריבה, ואומר לבנו בלחש: "ילדי היקר, תן לאחותך הקטנה סוכריה. מחר, אי"ה, אני אתן לך שתים בתמורה"

* * *

ב. בגמרא מובא שאסור להלוות או ללוות מבני ביתו

בריבית, "דילמא אתי למיסרך" (שמא יתרגלו בכך). במקרה הנ"ל האבא לווה מהבן כשביקש ממנו לתת לאחותו. אם האבא מחזיר לו שתי סוכריות זו הלוואה בריבית, ואסור לעשות זאת.

ג. לכאורה אפשר לשאול, בנו של אדם ובפרט כשהוא קטן והוא "סמוך על שולחן אביו" אין לו בעלות ממונית.* לפי זה הסוכריה שנמצאת אצל הילד שייכת לאביו, ואין כאן כלל הלוואה ולא שייך איסור ריבית?

ההסבר לכך הוא שהילד לא יודע את כל הנ"ל. הוא חושב שהסוכריה שייכת לו, ולא לאבא שלו. מבחינת הילד הוא הלווה סוכריה וקיבל שתיים. לכן זה נכלל בגזירה שלא ללוות ברבית לבני בית - כדי שחס וחלילה לא יהיה לילדים טעם ריבית, מתאים לטעם האיסור - "דילמא אתי למיסרך".

ד. במקרה הנ"ל יש שתי דרכים שבהן מותר להביא לילד שתי סוכריות.

אפשרות אחת, האבא יאמר לילד שקונה ממנו את הסוכריה במחיר של שתי סוכריות.

אפשרות אחרת, הוא יכול לומר לבנו: "הלווה סוכריה לאחותך הקטנה, אני אתן לך בחזרה, שתי סוכריות". במקרה כזה ההלוואה היא מהילד לאחותו, והאבא משלם את הריבית רק כמתווך - מותר לתת מתנה למלוה כדי שילווה לאדם שלישי. כל עוד הלווה לא אמר "פלוני ישלם לך בשמי" והמתווך משלם כמתנה ואינו מצפה לקבל בחזרה מהלווה.

#761

*ראה הלכה #539, הלכה #663 הלכה #725 לקבלת דוגמאות נוספות של זכויות ילדים על ממון שלהם.

יום שלישי

האם יש תועלת בחקירות למדניות בהלכה?

דרך נפוצה בלימוד התורה בימינו היא לימוד בדרך של לומדישע חקירות - ניתוח עמוק ויסודי של הסוגיא, בניסיון למצוא את היסודות של החשיבה שבכל הלכה.

יש חקירות באופן של "צו שפאלטען א האר" (-לחלק שצורה לשתיים), חקירה לא נכונה היא בזבוז זמן. למרות שגם בחקירה לא נכונה יש את המעלה של לימוד תורה באופן של "יגדיל תורה ויאדיר", נחשב הדבר לביטול תורה לעומת לימוד של הש"ס או הלכה למעשה. הדרך הקלה לדעת האם החקירה היא רק בזבוז זמן או שהיא באמת חקירה נכונה - כאשר יוצאת נפקא מינה להלכה מהחקירה.

להלן דוגמאות של חקירות שיוצא מהן נפק"מ להלכה:

פדיון הבן: האם החיוב הוא חיוב ממוני לשלם כסף לכהן, וכשמשלם מקיים מצוה. או שזה מצווה לפדות את הבן והדרך לקיים את המצוה היא לשלם כסף לכהן.

נפק"מ: לצד הראשון בחקירה שזה חיוב ממון, האבא יכול למנות שליח שישלם לכהן עבור הפדיון. לצד השני שזו מצוה על האבא לפדות את בנו, אי אפשר למנות שליח

שיעשה מצווה שמוטלת עליו לקיים בעצמו (מה שנקרא בפוסקים מצוות שבגופו, וכמו שאי אפשר למנות שליח להנחת תפילין).

חינוך: במצווה על האבא לחנך את הבן, האם יש מצווה אחת לחנך בכל המצוות, או שיש מצוות חינוך בכל מצווה בפני עצמה.

נפק"מ: האם צריך לחנך את הבן בכל פרטי המצווה? לצד הראשון אם מחנך אותו אפילו בחלק מהמצווה מקיים את המצווה הכללית לחנך את בנו. לצד השני בכל מצווה יש לו מצווה לחנך את בנו, ורק אם מחנך אותו לכל הפרטים מקיים את המצווה הפרטית הזאת. (ראו עוד על נושא זה בהלכה #725).

מלאכות שבת: האם האיסור הוא על הפעולה בלי קשר לתוצאה, או על הפעולה ביחד עם התוצאה.

נפק"מ לדוגמא במלאכת זורע: אם הניח זרעים בקרקע, ובהמשך השבת חפר בקרקע והוציא אותם. לצד הראשון שהאיסור על הפעולה נעשתה כבר מלאכת זורע. לצד השני כיון שמן הזריעה לא תהיה תוצאה לא עבר איסור תורה.

תוספת שבת: כאשר אדם מקבל על עצמו שבת לפני הזמן, האם התוספת היא ממש כמו שבת שהתארכה, או שזה יום חול שאסור במלאכה כמו שבת.

נפק"מ: האם אפשר לקיים בזמן תוספת שבת קידוש וסעודת שבת. לצד הראשון אפשר כי זה ממש שבת, לצד השני אי אפשר כי צריך לקיים בשבת עצמה. #762

יום רביעי

הוראות הלכתיות לחלקי התפילה

תפילה צריכה כוונה, ועד כדי כך שנאמר "תפילה בלא כוונה כגוף בלא נשמה". לבד מהכוונה הכללית של "דע לפני מי אתה עומד", ישנה כוונה פרטית בחלקים שונים מהתפילה. להלן הכוונות המתאימות לכמה מחלקי התפילה:

ברכת התורה (בברכות השחר): התורה היא "כלי חמדתי של הקב"ה", שבה הוא מתענג כל יום. כמו כן התורה היא תענוג גדול יותר מכל ההנאות הגופניות שבעולם. ולכך צריך לומר את הברכה מתוך שמחה גדולה, על הטובה הגדולה שזכינו לקבל מה' במתן תורה.

ברוך שאמר: זו ברכה מיוחדת מאוד. נוסח הברכה נמצא בפתק שירד מן השמים. על ברכה זו כתוב שהיא שיר "נאה ונחמד" ולכך צריך לאומרה בניגון ונעימה.

מזמור לתודה: נאמר מיד אחרי ברוך שאמר. הפליגו במעלתו חז"ל עד אשר אמרו שאפילו אחר ביאת המשיח, שאז יתבטלו כל השירות, מזמור לתודה לא יתבטל. לכך צריך לבטא אותה בצורה שמחה במיוחד - "יש למשוך אותו בנגינה".

פסוקי דזמרה: יש לאמרם מילה במילה, לא במרוצה. ויראה עצמו כאילו עומד לפני המלך, ומשבחו קודם שמבקש

צרכיו. אין זה מן הראוי לשבח במהירות.

קריאת שמע: הפסוק הראשון והפרשה הראשונה יש לאמרם "באימה ויראה וברתת ובזיע". כמו כן צריך להתייחס לק"ש כ"דיוטגמא חדשה" - מכתב חדש מהמלך שכל בני המדינה באים לשמוע. ובלשון הפסוק "מצוך היום" - היום מחדש. (אף שבדרך כלל עומדים בשמיעת מכתב של המלך, אבל בק"ש לא צריך לעמוד. בגמרא לומדים זאת מהפסוק "ובלכתך בדרך" - כדרכו)

שמונה עשרה: יש לאמרו כ"מונה מעות" כמו אדם שסופר כסף ומתענג מכל מטבע שסופר, ונותן יחס פרטי לכל מטבע. מסופר על כמה צדיקים שהתפללו במהירות, הם אמרו שהם מתפללים כמו חלפן כספים שסופר ערימות של שטרות. כמובן שזו דרך מיוחדת לצדיקים שתפילותיהם ברמה אחרת משל יהודי רגיל.

בכללות התפילה צריך להיזהר שלא לעשותה "קבע" - שמרגיש כאילו היא משא כבד שרוצה לפרוק מעליו. אלא צריך לומר את התפילה מתוך רחמים ותחנונים. #763

יום חמישי

הקביעות הנדרשת להתחייב בזימון

כאשר שלושה אנשים (או יותר) אוכלים לחם ביחד, הם מתחייבים במצוות "זימון" - לברך ביחד ברכת המזון. כדי להתחייב בזימון עליהם לאכול באופן של קביעות. ישנם שני אפשרויות לאכילה באופן של קביעות: כאשר האכילה ביחד היא בתחילתה או בסופה של הסעודה.

קביעות לזימון בהתחלת הסעודה: כאשר כל הסועדים אוכלים את הכזית הראשון ביחד (כזית - הכמות המינימלית הדרושה לברכה אחרונה). אם אחד או שנים התיישבו לאכול לאחר שהראשון סיים לאכול את הכזית הראשון, אין זה נחשב לקביעות לזימון* (לפי דיעות מחמירות יותר, כל השלושה צריכים להתחיל ממש לאכול ביחד, להכניס לפה באותו רגע).

קביעות לזימון בסוף הסעודה: כאשר השלישי מצטרף לשנים בסיום הסעודה (לאחר שהם סיימו לאכול), ואוכל לפחות כזית לפני שהם מתחילים לברך. זאת בתנאי שהם עדיין יכולים להמשיך את הסעודה: הם לא שבעים מדי (אפילו אם נשאר להם מקום רק לקינוח); או שהם לא החליטו שרוצים לברך; או שהם החליטו לא לסיים את הסעודה שלהם (ראה הלכה #181 לגבי הסח דעת); או שהם עדיין צריכים ליטול מים אחרונים.

אפילו כאשר הסתיימה הסעודה (ע"פ הלכה), זו מצוה לעשות ברכה חדשה, ולאכול כזית לחם כדי לעשות זימון אם אפשרי.

אם שני המשתתפים מוכנים לסיים את הארוחה ולעשות זימון, בעוד השלישי עדיין אוכל, הוא מחויב להפסיק לאכול ולהצטרף לזימון. גם במקרה והאדם השלישי אינו מוכן לענות לזימון, השניים האחרים צריכים לומר את נוסח הזימון.

השלישי מצטרף לזימון כל עוד הוא נמצא בחדר, ויכול לשמוע אותם מברכים.

תנאי נוסף בקביעות לזימון הוא לאכול באותו שולחן. אמנם, גם אם אכלו בכמה שולחנות ורואים אחד את השני - אם התחילו את הארוחה מתוך כוונה להצטרף לזימון, נחשב שאכלו בשולחן אחד והם חייבים בזימון.

במקרה של ישיבה בכמה שולחנות בלי כוונה להצטרף - אין חובה לעשות זימון, אבל עדיין יש מצוה אם רוצים לזמן. אמנם יש שמפרשים שהמצוה היא שיתחברו ויאכלו כזית בשולחן אחד ויתחייבו בזימון.

כאשר אוכלים באופן המחייב זימון, כל אחד מהסועדים צריך לחכות לזימון, ואינו יכול להתחיל לברך לפני שעשו זימון. החיוב כולל גם את הנשים שיושבות בשולחן ועליהן לחכות עם הברכה לזימון.

במקרה שיש יותר מששה סועדים עד עשרה, הם יכולים להתחלק לשתי קבוצות של זימון וכל אחת תעשה זימון לעצמה. אמנם במקרה שיש יותר מעשרה ופחות מעשרים אינם יכולים להתחלק עד שיהיו יותר מעשרים, כדי שכל זימון יהיה לפחות בעשרה. #758

* לשיעור כזית, ראה הלכה #235 הלכה #537. על זימון במיקרופון, ראה הלכה #651.

ערב שבת קודש

בל תשקצו להתאפק מללכת לבית הכסא

א. ההלכה קובעת כי אסור להתאפק מללכת לבית הכסא, הלכה זו נרמזת בצווי של "בל תשקצו".

הלאו בתורה מתייחס לאיסור אכילת שקצים ורמשים (חרקים), משא"כ האיסור להתאפק כאשר צריכים, שלפי רוב הפוסקים הוא רק איסור מדרבנן - "בל תשקצו מדברי סופרים"

ב. לפי רוב הדעות, בל תשקצו חל רק במקרה שבו האדם מרגיש צורך ללכת לבית הכסא, והוא צריך להעמיד את עצמו בכוח (להתאפק) כל הזמן. הוא לא יכול להסיח את דעתו מהצורך.

לפי פוסקים רבים, אם אדם מרגיש שהוא יכול לדחות את הצורך ללכת לבית הכסא למשך זמן של 72 דקות, זה לא נחשב שעובר על בל תשקצו.

יש מהפוסקים המגבילים את האיסור רק על התאפקות מצוואה. אבל לדעתם אין איסור בל תשקצו על התאפקות ממי רגלים. יחד עם זאת יש לדעת - חז"ל הזהירו שהתאפקות ממי רגלים יכול להוות סכנה, ויכול להיות עקרות מזה ח"ו.

ג. כבוד הבריות דוחה את איסור בל תשקצו, לפי שחז"ל לא העמידו דבריהם במקום כבוד הבריות. לדוגמא כאשר: מתעכב בגלל חיפוש אחרי בית הכסא ראוי; נמצא באמצע לדרוש ברבים; קראו לו לעלות לתורה. בכל הדוגמאות אינו עובר על בל תשקצו.

יתירה מכך אפילו כאשר זה לא מנומס לצאת לבית הכסא, למשל באמצע שיחה מותר לו לסיים את השיחה.

כמו כן כשקמים בבוקר ומרגישים צורך לא חייבים ללכת מייד, אלא מותר להתעכב קצת במיטה. אמנם בכל הנ"ל צריך להיזהר לשים לב שבאמת ישנה סיבה טובה להתעכב.

כאשר באמצע התפילה מרגיש צורך: אם הוא הלך לבית הכסא ובדק את עצמו לפני התפילה מותר לו לגמור את התפילה, בכדי שלא יפסיק בתפלה. (למידע נוסף על הנושא, ראו הלכה #682) ד. לגבי החשש שיהיה צריך למי רגלים בזמני התפילה: הפוסקים אומרים שעבור האדם הממוצע (בריאות ממוצעת) אין צורך לדאוג לגבי זה עד שלוש שעות לאחר הליכה לבית הכסא. אם הצורך ללכת מפסיק כאשר יש הסחת דעת, הדבר מראה כי אינו צורך אמיתי אלא רק עניין של עצבים, וזה לא נחשב צורך להשתמש בבית הכסא.

(כללים אלה אינם נכונים כלפי אנשים עם הפרעות של כפייתיות. מצב שהמוח מראה הרבה פעמים כאילו יש צורך בלי סיבה גופנית. במקרים כאלה חייב להיות ליווי מקצועי. עוד בקשר לכפייתיות בהלכה, ראה הלכה #355) #759
מסיבות טכניות, נשמטו ה"מראי מקומות וציונים" מגליון זה, ואתכם הסליחה.

לזכות

הת' שמואל שי' בן יהודית ברוין
לרגל יום הבר-מצוה, י"ב טבת
יה"ר שיגדל להיות חסיד ירא שמים ולמדן

לזכות

החייל ב"צבאות ה" דובער שי' יוניק
לרגל הולדתו ר"ח כסלו תשע"ז
ולזכות הוריו התמים יוסף יצחק וזוגתו רחל שיחיו יוניק
ולזכות זקיניו
הרה"ח ר' שמשון אהרן וזוגתו שיחיו יוניק
הרה"ח ר' משה ליב וזוגתו שיחיו נאש

לעילוי נשמת

הרה"ג וכו' הרב חיים אלעזר ישראל בן
הרה"ג המפורסם וכו' הרב שלמה זלמן ברוין זצ"ל
מח"ס שערים מצויינים בהלכה על הש"ס
(י"ד כרכים לע"ע)
נפטר ח' טבת תשע"ג
והקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם תיכף ומיד ממש

לעילוי נשמת

ר' צבי ע"ה ב"ר זאב אברהם ע"ה סלאווין
נפטר ח"י כסלו והובא למנוחות ביום הבהיר י"ט כסלו תשע"ה
נדפס ע"י אשת חיל עטרת בעלה מרת מרים חי'
ומשפחתה שיחיו סלאווין

**GET THE DAILY
'ONE MINUTE HALACHA'
IN ENGLISH**

CALL (347) 696-7802. Archives can also be accessed there (#3).

EMAIL halacha2go@gmail.com "subscribe" to receive the day's one minute Halacha audio, video & text.

VISIT www.halacha2go.com to see the video, text and archives.

WHATSAPP Add 1 (347) 456-5665 to your contacts then send a WhatsApp "subscribe" (video only).

**לראות ולשמוע
את ההלכה היומית
בלה"ק:**

טלפון:
347.696.7802 (ארכיון #3)
בא"י: 972.3.97.86.898

אימייל
שלח אימייל עם בקשה
להרשם לכתובת
halacha2go@gmail.com

אתר:
www.halacha2go.com

וואטסאפ:
תוסיף מספר 1.347.456.5665
לרשימת אנשי הקשר שלך
ושלח לשם בקשה ל"מנוי".

הערה: אין לראות בזה שום המלצה להחזיק ולהשתמש במכשיר עם חיבור להאינטרנט.

בקרוב:

יום רביעי כוס של ברכה: לא לדבר	יום ראשון העסק של נישואים: הגישה המסורתית
יום חמישי פיטורים מתוך כעס	יום שני העסק של נישואים: הגישה המודרנית
ערב שבת קודש מי הנטילה בבוקר: מה עושים?	יום שלישי החמרה על חשבון השכנים מול השתתפות בהוצאות ועד הבית

**Please partner with us
in teaching Torah to
thousands of Yidden a day.**

For sponsorships, dedications, and ads
Please call (347) 465-7703 or email
halacha2go@gmail.com

**קול ילדי
ישראל:**

718.569.7500

הסעות אנ"ש
משכונת המלך אל שכונת המלך
1-718-756-5656
מאריך הקודש: 03-9770270 שלוחה 1 | אימייל: 7565656@gmail.com

MINK
JEWELERS
A Name To Trust Since 1978

Sunday 12pm - 4pm
Monday - Thursday
11am - 6pm
Friday 11am - 2pm
718.804.0806
744 Eastern Pkwy

• Evening Appointments Available • Special Financing Options Available.